

บทที่ 1

บทนำ

ลักษณะของปัญหา

กล้วยไม้เป็นพืชพันธุ์ไม้ดอกชนิดหนึ่งของไทย ซึ่งได้มีการเลี้ยงกันมานานแล้ว การเลี้ยงกล้วยไม้ในสมัยก่อนเลี้ยงกันอยู่ในวงแคบ ๆ และจำกัด เฉพาะบุคคลที่เป็น "ขุนนาง" หรือเศรษฐี หรือไม่กี่บุคคลที่มีอายุสูง ๆ เช่นข้าราชการบำนาญ จุดประสงค์ของการเลี้ยง คือ เพื่อตกแต่งห้อง ๆ งาม ๆ เพื่อหาความรื่นเริงใจจากธรรมชาติและถือเป็นเครื่องเล่นอย่างหนึ่งในยามว่างเป็นงานอดิเรกเท่านั้น แต่เริ่มจะมีการเลี้ยงกล้วยไม้เป็นการค้า โดยยึดเป็นอาชีพเมื่อประมาณสิบกว่าปีมานี้เอง การเลี้ยงกล้วยไม้ได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งสามารถผลิตดอกกล้วยไม้และต้นกล้วยไม้ไปจำหน่ายต่างประเทศ ทำรายได้ให้กับประเทศไทยมูลค่านับเป็นร้อย ๆ ล้านบาทไป ในปีหนึ่ง ๆ ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2515 นั้นประเทศไทยส่งกล้วยไม้ออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศ คิดเป็นมูลค่า 28 ล้านบาท ปริมาณ 3.4 แสนกิโลกรัม และมูลค่าการส่งออกได้เพิ่มสูงขึ้นทุก ๆ ปี จนถึงปี พ.ศ. 2520 กล้วยไม้ได้ส่งออกเพิ่มมากขึ้นถึง 132 ล้านบาท ปริมาณ 30.5 แสนกิโลกรัม¹ จึงนับได้ว่ากล้วยไม้เป็นสินค้าขาออกที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทยไปแล้ว ทำรายได้ให้ประเทศปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินหลายสิบล้านบาท ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่องปัญหาการตลาดของกล้วยไม้ของประเทศไทยเพื่อการส่งออกและหวังว่าผลการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ในด้านนี้ต่อไป

¹ ดูรายละเอียดเกี่ยวกับภาวะการส่งออกกล้วยไม้ไทย บทที่ 5

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อาทิเช่น ปริมาณและมูลค่าส่งออกในอดีตจนถึงปัจจุบัน นำมาประกอบการวิเคราะห์ภาวะการค้ากล้วยไม้ไทยสู่ต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะตลาดการส่งออกกล้วยไม้ไทยสู่ตลาดต่างประเทศอันจะเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริมการส่งออก
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคขัดข้อง และข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของกล้วยไม้ไทยสู่ตลาดต่างประเทศ เพื่อจะได้นำมาวางแผนทางในการขจัดแก้ปัญหานั้น และปรับปรุงการส่งออกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต
4. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการส่งออกกล้วยไม้ไทยของหน่วยราชการทั้งในและนอกประเทศ เพื่อเป็นแนวทางกระตุ้นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมด้านการส่งออกให้มากขึ้น
5. เพื่อเป็นแนวทางให้เป็นการเพิ่มพูนมูลค่าการส่งออกได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษานี้ตอนแรกจะเป็นการศึกษาให้ทราบลักษณะการค้าและขั้นตอนของการส่งออกกล้วยไม้สู่ต่างประเทศ เท่าที่ผ่านมากการค้ากล้วยไม้มีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทราบปัญหาที่แท้จริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตลาดกล้วยไม้ในการส่งออก อันเป็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อประโยชน์ให้ทราบถึงแนวทางในการขยายตัวของตลาดสินค้าประเภทดังกล่าว และผู้เขียนหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ธุรกิจการส่งออกและหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะใช้เป็นเครื่องประกอบการพิจารณาในการแก้ปัญหา และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของวงการค้ากล้วยไม้ไทยในการส่งออกให้ได้ผลยิ่งขึ้นในอนาคต และเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการค้ากล้วยไม้ไทย อาทิเช่น ผู้ส่งออก ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ไทย¹ นอกเหนือจากที่กล่าวแล้วผู้เขียนหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ผู้

¹ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ได้ชื่อว่า เป็นเกษตรกรก็เนื่องมาจากการได้ประกาศให้กล้วยไม้ เป็นพืช เกษตร

สนใจที่จะเข้ามาประกอบการค้าในต้นนี้ ให้เข้าใจถึงภาวะการค้าในต้นนี้ให้เข้าใจถึงภาวะการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ และระเบียบวิธีปฏิบัติในการส่งออก

ขอบเขตในการวิจัย

1. เนื่องจากธุรกิจการค้ากล้วยไม้ไทยยังไม่มี การรวบรวมตัวเลขและสถิติไว้อย่างละเอียดและเป็นมาตรฐานเหมือนกับกิจการค้าข้าว และข้อมูลต่าง ๆ ก็ยังถือเป็นความลับกันอยู่มากมิได้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะทั่วไป เช่น ตัวเลขมูลค่าการขอใบสิทธิคุ้มของแบบ ล.ป. 61 ของผู้ส่งออกกล้วยไม้ไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน จากธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาและรวบรวมได้เฉพาะข้อมูลเท่าที่เปิดเผยเท่านั้น
2. การวิเคราะห์ปัญหาบางอย่างนั้นผู้เขียนได้พบอุปสรรคบางประการเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลสถิติ กล่าวคือ บางครั้งผู้เขียนสามารถหาข้อมูลสถิติได้ แต่จำข้อมูลเหล่านั้นได้ถูกเก็บรวบรวมได้นานแล้วไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การวิเคราะห์ปัญหาที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสถิติประกอบไม่สามารถจะกระทำได้
3. เนื่องจากจากผู้เขียนมิได้เป็นบุคคลที่มุ่งเกี่ยวกับธุรกิจการค้ากล้วยไม้มาก่อนและมีเวลาจำกัด จึงทำให้ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาบางอย่างถูกจำกัดไปด้วย
4. เนื่องจากจากการค้ากล้วยไม้ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ปลูกเลี้ยงรัฐ ผู้ประกอบการค้าเกี่ยวกับเครื่องปลูก¹, ผู้ส่งออก ซึ่งล้วนแต่มีผลประโยชน์ในทางขัดกัน อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาภายในประเทศและปัญหาภายนอกประเทศ การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงจะจำกัดขอบเขตการศึกษา เฉพาะปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งออกกล้วยไม้ผู้ต่างประเทศโดยตรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเท่านั้น โดยอาศัยได้รายละเอียดและข้อมูล

¹ ผู้ค้าเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ในการปลูกกล้วยไม้ เช่น กระถาง, ปู๋ ฯลฯ

ต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ภายในระยะ 3-4 ปี จนถึง 31 ต.ค. 2521 เท่านั้น

วิธีการศึกษาค้นคว้า

วิธีการศึกษาสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ จะทำได้เพียงการวิจัยเริ่มแรก (Preliminary Research) ซึ่งสามารถค้นหาแหล่งที่มาของข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

ก) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ประมวลข้อคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในวงการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, เจ้าหน้าที่วิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ผู้ประกอบการธุรกิจส่งออก ไปจำหน่ายต่างประเทศ, เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย, นายกล้มมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกล้วยไม้ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับกล้วยไม้ส่งออก

ข) การสังเกตการณ์ (Observation) โดยการศึกษาปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกกล้วยไม้ เช่น การตรวจสอบหาโรคและศัตรูพืชของกรมวิชาการเกษตร และการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการของผู้ส่งออกกล้วยไม้ อาทิเช่น บริษัทบางกอกฟลาวเวอร์เซ็นเตอร์ จำกัด เพื่อศึกษาถึงกรรมวิธีในการบรรจุ และควบคุมคุณภาพของกล้วยไม้ที่จะส่งออก

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

โดยการศึกษาค้นคว้าจากรายงาน เอกสาร หนังสือตำราต่าง ๆ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกกล้วยไม้ไปจำหน่ายต่างประเทศ ได้แก่ ระเบียบกฎข้อบังคับ พ.ร.บ. ประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ ดังนี้คือ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมการค้าต่างประเทศ, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
กรมศุลกากร, กระทรวงการคลัง

นอกเหนือจากที่กล่าวก็ยังมีสถิติของการนำเข้ากล้วยไม้ไทยของต่างประเทศ เช่น
สถิติการนำเข้ากล้วยไม้ของประเทศไทย, สถิติการนำเข้ากล้วยไม้ของประเทศเนเธอร์แลนด์
 เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย